

Danmarks strategi for livslang læring

Uddannelse og livslang
opkvalificering for alle

Redegørelse til EU-kommissionen

April 2007

Danmarks strategi for livslang læring
– Uddannelse og livslang opkvalificering for alle

Redegørelse til EU-kommissionen, april 2007

Redaktion:

Jan Reitz Jørgensen, Undervisningsministeriet

Produktion:

Werner Hedegaard, Undervisningsministeriet

Grafisk tilrettelæggelse, omslag og layout:

Advice A/S

1. udgave, 1. oplag, juli 2007: 2.000 stk.

ISBN-13: 978-87-603-2646-2

ISBN-13: (WWW) 978-87-603-2647-9

Internetadresse: pub.uvm.dk/2007/livslanglaering

Udgivet af Undervisningsministeriet,
Afdelingen for erhvervsrettet voksenuddannelse,
Kontor for livslang læring

Bestilles (ISBN 978-87-603-2646-2) hos:

NBC Ekspedition

Tlf. 56 36 40 48, fax 56 36 40 39 eller

e-mail: ekspedition@nbcas.dk

Telefontid:

Mandag-torsdag 9.30-16.00, fredag 9.30-15.00

eller hos boghandlere

Repro og tryk:

Schultz Grafisk

Trykt med vegetabiliske trykfarver på 100 procent
genbrugspapir

Printed in Denmark 2007

Eventuelle henvendelser af indholdsmæssig karakter
rettes til Publikationsenheden i Undervisningsministe-
riet, tlf. 33 92 52 23 eller e-mail: pub@uvm.dk

Forord

Den danske regering har iværksat omfattende uddannelsesreformer, der i de kommende år skal bidrage til at sikre Danmark fortsat vækst og velfærd.

Reformerne skal sikre højere kvalitet og bedre sammenhæng i uddannelsesindsatsen – fra børnehaveklasse til videregående uddannelse og i voksen- og efteruddannelse. Målet er at skabe et uddannelsessystem i verdensklasse, og at alle deltager i livslang læring. Det skal bidrage til at udvikle Danmark som førende videnssamfund i en globaliseret verden.

Gode udviklings- og læringsmuligheder for børn, unge og voksne skal styrke den enkeltes personlige udvikling, beskæftigelse og aktive deltagelse i samfundet. Alle skal udfordres i en læringsproces, der udvikler idérigdom og glæden ved til stadighed at kunne dygtiggøre sig. Det er afgørende for at højne uddannelsesniveaut og styrke konkurrence- og sammenhængskraften i det danske samfund.

Livslang læring skal fremmes i alle de mange sammenhænge, hvor mennesker lærer nyt og tilegner sig brugbare kompetencer. Det gælder i uddannelserne, i arbejdslivet, i folkeoplysningen og i forenings- og fritidslivet. Det er et fælles ansvar for alle. Hermed får vi de bedste forudsætninger for et dansk kompetenceløft, og at den livslange læring bliver i verdensklasse.

Med denne redegørelse præsenteres Danmarks strategi for livslang læring og de initiativer og indsatsområder, der fremadrettet især prioriteres. Den er et bidrag til en realisering af de fælles målsætninger i Lissabon-strategien.

Bertel Haarder
Undervisningsminister

Indhold

1	Forord
3	1: Introduktion
5	2: Danmark som verdensamfund – mod nye mål og udfordringer
5	Globale udfordringer
6	Uddannelse for alle – Danmarks globaliseringsstrategi
8	Målsætninger for livslang læring
11	3: Et uddannelsessystem i verdensklasse
12	Førskoletilbud
13	Folkeskolen
14	Ungdomsuddannelserne
15	De videregående uddannelser
18	4: Livslang opkvalificering for alle
19	Mål og indsatsområder for voksen- og efteruddannelse
21	Nøgleinitiativer
23	5: Tværgående indsatsområder – uddannelse og livslang opkvalificering
23	Vejledning og rådgivning
24	Anerkendelse af realkompetence
24	Sammenhæng og overskuelighed i uddannelsessystemet
25	Globalt perspektiv i uddannelserne
26	Stærkere faglige uddannelsesinstitutioner
26	Partnerskaber om uddannelse og livslang opkvalificering
27	6: Livslang læring i folkeoplysning og forenings- og fritidslivet
29	7: Uddannelse og opkvalificering – beskæftigelse og integration
31	8: De næste skridt

Introduktion

I 2004 tilsluttede Det Europæiske Råd sig rapporten *Uddannelse 2010 – Lissabon-strategiens succes afhænger af hastende reformer*. Budskabet i rapporten er, at omfattende uddannelsesreformer og målrettede investeringer i livslang læring er afgørende for at opfylde det fælles mål om, at Den Europæiske Union i 2010 skal være ”den mest konkurrencedygtige og dynamiske viden-baserede økonomi i verden – med flere og bedre job og større social sammenhængskraft”.

Det Europæiske Råd opfordrede samtidig medlemslandene til senest i 2006 at udvikle sammenhængende nationale strategier for livslang læring som et vigtigt bidrag til at nå den ambitiøse målsætning.

Denne redegørelse præsenterer Danmarks strategi for livslang læring. Strategien omfatter udvikling af alle former for uddannelse, læring samt livslang opkvalificering for alle – i uddannelsessystemet, i voksen- og efteruddannelserne, i arbejdslivet og i de mange andre sammenhænge, hvor mennesker lærer nyt og udvikler deres viden, færdigheder og kompetencer.

Den nationale strategi for livslang læring bygger i høj grad på regeringens globaliseringsstrategi, *Fremskridt, fornyelse og udvikling – Strategi for Danmark i den globale økonomi*, offentliggjort i foråret 2006. Globaliseringsstrategiens overordnede mål er at gøre Danmark til et førende vidensamfund med en stærk konkurrencekraft og en stærk sammenhængskraft. Uddannelse, livslang opkvalificering, forskning og innovation på allerhøjeste internationale niveau er afgørende for at nå dette mål.

Med en bred politisk aftale om fremtidens velfærd og en aftale om udmøntning af globaliseringspuljen i 2006 er der skabt mål og rammer for en langsigtet og sammenhængende udvikling af menneskelige ressourcer

i Danmark. Omfattende investeringer i uddannelsessystemet og en forstærket voksen- og efteruddannelsesindsats skal bidrage til et samlet uddannelses- og kompetenceløft for alle i det danske samfund.

Gennemførelse af Danmarks strategi for uddannelse og livslang opkvalificering bygger på, at alle relevante aktører tager et medansvar. Regeringen og arbejdsmarkedets parter er enige om, at det er et fælles ansvar at sikre livslang opkvalificering for alle på arbejdsmarkedet.

Strategien for uddannelse og livslang opkvalificering skal bidrage til at fremtidssikre Danmark. Det er samtidig et bidrag til at realisere de fælles europæiske mål for uddannelse og livslang læring og til udvikling af strategier og redskaber for livslang læring i Den Europæiske Union.

Danmark som **vidensamfund** – mod nye mål og udfordringer

Globale udfordringer

I en stadig mere globaliseret økonomi er Danmarks konkurrenceevne og sammenhængskraft forudsætninger for en fornyelse af velfærdssamfundet. Globaliseringen skaber en mere åben verden, der giver nye muligheder for at øge velstanden og skabe bedre job. Med globaliseringen følger samtidig en øget integrationsproces, som knytter landenes økonomier tættere sammen via øget samhandel, samarbejde, investeringer og arbejdskraftens bevægelser på tværs af landegrænser. Det gælder både i Europa og i forhold til resten af verden.

Menneskers viden, idérigdom og arbejdsindsats er, sammen med vores evne til løbende at udvikle, producere og afsætte nye varer og ydelser, nøglen til at bruge de muligheder, som globaliseringen og den teknologiske udvikling rummer.

Danmark har et godt udgangspunkt med en, i international sammenhæng, høj beskæftigelse, lav ledighed, relativ ligelig fordeling af indkomster og et generelt højt uddannelsesniveau. Det danske arbejdsmarked er samtidig meget fleksibelt, og internationale undersøgelser peger på, at Danmark er blandt de lande, der har den stærkeste konkurrenceevne, og er et af de lande, som investerer mest i udvikling af de menneskelige ressourcer. Og det danske samfund bygger på fælles, grundlæggende demokratiske værdier og en historisk tradition for, at forandringer sker i dialog og samarbejde.

Globaliseringen og den teknologiske udvikling rummer en række væsentlige udfordringer. Det gælder for Danmark som for de europæiske lande og øvrige OECD-lande, at en velkvalificeret arbejdsstyrke er afgørende for at sikre konkurrenceevne og velfærd. Og det betyder, at kravene til arbejdsstyrkens almene og faglige kompetencer vil vokse, mens efterspørgslen på arbejdskraft med lave eller smalle kompetencer falder i de

kommende år. En fortsat vækst i samfundsøkonomien er også afhængig af, at arbejdsstyrken kan forøges. Der er brug for alle på arbejdsmarkedet. Også dem, som i dag har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Arbejdsstyrken bliver også ældre fremover, og tilgangen er mindre end den forventede afgang på arbejdsmarkedet. Også det udfordrer os.

Derfor skal arbejdsstyrkens kompetencer øges på alle niveauer. Flere skal have en kompetencegivende uddannelse, og flere skal hurtigere igennem uddannelsessystemet og ud på arbejdsmarkedet. Og der er brug for et markant løft i voksen- og efteruddannelsesindsatsen, ikke mindst for at løfte de kortest uddannede.

For at Danmark kan blive et førende videnssamfund og fastholde sin position som et af verdens rigeste lande, skal Danmark have uddannelser i verdensklasse, og alle skal have gode muligheder for og lyst til at lære nyt og tilegne sig brugbare kvalifikationer og kompetencer hele livet.

Uddannelse for alle – Danmarks globaliseringsstrategi

Det er regeringens mål, at Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor det er bedst at bo, leve og arbejde, også om 10 og 20 år, og hvor alle har de bedste forudsætninger for at udfolde deres evner og skabe fremgang for sig selv og andre.

Regeringen har i foråret 2006, som svar på globaliseringens udfordringer, fremlagt en samlet offensiv strategi for at fremtidssikre det danske samfund. Strategien bygger på resultatet af arbejdet i Globaliseringsrådet og arbejdet i Trepartsudvalget om livslang opkvalificering og uddannelse for alle på arbejdsmarkedet, som begge er nedsat af regeringen.

Den nationale globaliseringsstrategi, *Fremgang, fornyelse og tryghed – Strategi for Danmark i den globale økonomi*, omfatter 350 konkrete initiativer, der sigter mod omfattende reformer inden for uddannelse og forskning samt forbedrede rammebetingelser for vækst og innovation overalt i det danske samfund.

Regeringens globaliseringsstrategi sætter særligt fokus på uddannelse og livslang opkvalificering. Et højt uddannelsesniveau og gode muligheder for livslang læring er nogle af de vigtigste forudsætninger for en stærk konkurrenceevne og for, at alle aktivt kan deltage på arbejdsmarkedet og i samfundslivet.

Det er regeringens målsætning, at Danmark skal have uddannelser i verdensklasse, og at alle skal deltage i livslang læring.

De overordnede mål med uddannelsesreformerne er, at

- Alle børn skal have en god start i skolen.
- Alle børn opnår gode faglige kundskaber og personlige kompetencer.
- 95 pct. af alle unge gennemfører i 2015 en ungdomsuddannelse.
- 50 pct. af alle unge gennemfører i 2015 en videregående uddannelse.
- Alle uddanner sig livet igennem.

Regeringen har med den politiske *Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden* med et flertal af partierne i det danske folketingskabt grundlaget for strukturelle reformer til sikring af fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden. Der er afsat yderligere over 15 mia. kr. over en seksårig periode til nye langsigtede investeringer i uddannelse og livslang opkvalificering frem til 2012 som et styrket bidrag til at nå de opstillede mål.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter har i foråret 2006 udarbejdet et fælles slutdokument om livslang uddannelse og opkvalificering for alle på arbejdsmarkedet. Regeringen og arbejdsmarkedets parter er enige om, at der er behov for et kompetenceløft og en styrkelse af voksen- og efteruddannelsesindsatsen. Det er et fælles ansvar for arbejdsgivere, lønmodtagere og det offentlige.

Målsætninger for livslang læring

Det er regeringens mål, at livslang læring skal fremmes i alle dele af samfundet og inden for alle områder, hvor menneskers viden, færdigheder og kompetencer udvikles og bringes i anvendelse. Det gælder på alle niveauer og i alle dele af uddannelsessystemet, i voksen- og efteruddannelserne, på arbejdspladserne, gennem folkeoplysning og i forenings- og fritidslivet mv. Det er et fælles ansvar for alle.

Regeringens strategi for uddannelse og livslang opkvalificering, der omfatter alle former for uddannelse og læring, skal understøtte og fremme den enkeltes personlige udvikling, beskæftigelse, aktive medborgerskab og deltagelse i samfundet.

Strategien omfatter følgende hovedmålsætninger:

- Et sammenhængende uddannelsessystem fra børnehaveklasse til videregående uddannelse skal bidrage til, at alle får gode grundlæggende færdigheder, en kompetencegivende uddannelse og et solidt fundament for livslang læring. Der skal være lige muligheder og plads til alle.
- Uddannelserne skal være i verdensklasse. Uddannelsessystemet skal både fostre talenter og være rummeligt for dem med mindre gode forudsætninger. Kvaliteten skal være i højsædet, og uddannelserne skal svare til samfundets behov.
- Der skal være relevante voksen- og efteruddannelsestilbud af høj kvalitet til alle på arbejdsmarkedet, der matcher behovene, og som også har særligt fokus på de kortest uddannedes behov for livslang opkvalificering. Det er et fælles ansvar, at alle på arbejdsmarkedet uddanner sig livet igennem.
- Systematisk kompetenceudvikling på arbejdspladserne skal styrkes i både offentlige og private virksomheder. Øgede offentlige og private investeringer i ansattes efteruddannelse og kompetenceudvikling skal bidrage til at forbedre den enkeltes kompetencer og styrke virksomhedernes udvikling.

- Vejlednings- og rådgivningsmuligheder skal forbedres og bidrage til at sikre elever, studerende og voksne de bedst mulige forudsætninger for valg af uddannelse og deltagelse i livslang læring.
- Alle former for uddannelse og læring skal tage udgangspunkt i og bygge på den enkeltes viden, færdigheder og kompetencer. Inden for voksen- og efteruddannelserne skal der skabes nye og bedre muligheder for at synliggøre og anerkende den enkeltes samlede realkompetencer.
- Der skal være sammenhængende uddannelsesveje og overskuelighed i uddannelsessystemet, som bidrager til målrettet uddannelse og livslang opkvalificering, og som understøtter, at de offentlige ressourcer udnyttes bedst muligt.
- Der skal være globalt perspektiv i uddannelserne, som bidrager til at styrke internationalisering og samarbejde med verdenen omkring os.
- Der skal skabes stærkere videregående uddannelsesmiljøer, som skal bidrage til højere kvalitet i uddannelserne og videnudvikling, og der skal udvikles bedre rammer og forudsætninger for uddannelsesinstitutioners samspil med virksomheder og andre relevante aktører.

Regeringen har, for at realisere de overordnede mål for uddannelse og livslang opkvalificering, prioriteret en lang række konkrete mål og initiativer i forhold til det samlede uddannelsessystem og inden for voksen- og efteruddannelserne.

Livslang læring understøttes og fremmes også gennem indsatser og initiativer på en lang række andre områder. Det gælder blandt andet inden for beskæftigelses- og integrationsindsatsen, via erhvervspolitiske initiativer og ikke mindst inden for folkeoplysning og i forenings- og kulturlivet.

Regeringens strategi for uddannelse og livslang opkvalificering stiller nye krav og udfordringer til, hvordan uddannelsessystemet og voksen- og efteruddannelserne indrettes og udvikles i fremtiden. Det stiller nye krav

til uddannelsesinstitutionerne og virksomhederne og til, hvordan alle relevante aktører hver især kan bidrage til at videreudvikle en livslang læringskultur. Det er en særlig udfordring at styrke samspillet mellem uddannelsessektoren, arbejdslivet og den læring, der finder sted i fritiden.

En realisering af de omfattende reformer bygger på, at alle relevante aktører tager et medansvar og bidrager aktivt. Det gælder nationale myndigheder, arbejdsmarkedets parter, uddannelsesinstitutionerne, virksomhederne, folkeoplysende institutioner og frivillige organisationer samt kommunale og regionale aktører mv. Det er derfor regeringens mål at styrke dialog og partnerskaber mellem alle aktører. Det er afgørende for at virkeliggøre Danmarks strategi for uddannelse og livslang opkvalificering.

Et uddannelsessystem i verdensklasse

En velkvalificeret og højtuddannet arbejdskraft spiller en helt afgørende rolle i en mere og mere globaliseret videnøkonomi. Et velfungerende uddannelsessystem, der bygger på, at alle har gode og lige muligheder for at tilegne sig brugbare kvalifikationer og kompetencer, er derfor en vigtig grundpille for en stærk konkurrenceevne, et fleksibelt arbejdsmarked og den enkeltes personlige muligheder for aktivt at deltage i samfundet og på arbejdsmarkedet.

Det er regeringens målsætning, at uddannelsessystemet, fra børnehaveklasse til videregående uddannelse, skal sikre, at alle unge får en uddannelse af høj kvalitet og en solid ballast for at lære nyt hele livet igennem. Og uddannelsessystemet skal bidrage til at fremme en læringskultur, som fremmer kreativitet, selvstændighed og ansvarlighed.

Fakta om det danske uddannelsessystem

- Over 99 pct. af alle børn går i børnehaveklasse, heraf 93 pct. af alle seksårige børn.
- Mere end 80 pct. af en ungdomsårgang gennemfører en studie- eller erhvervskompetencegivende uddannelse, heraf gennemfører 38 pct. en erhvervsuddannelse.
- 45 pct. af en ungdomsårgang gennemfører en videregående uddannelse.
- Offentlige ungdomsuddannelser og videregående uddannelser er fri for deltagerbetaling, og staten yder en uddannelsesstøtte og statsgaranterede lån.
- De samlede offentlige udgifter til uddannelse udgjorde i 2005 i alt 125 mia. kr. svarende til otte pct. af BNP.

Uddannelsernes kvalitet skal udvikles på alle niveauer, så uddannelserne lever op til de aktuelle og fremtidige behov for kompetencer og ny viden i virksomhederne, på arbejdsmarkedet og i samfundet. Der skal være sammenhæng mellem de forskellige uddannelsesveje og niveauer, så den enkelte fleksibelt kan tilegne sig kvalifikationer og kompetencer, og alle unge skal have en uddannelse med et globalt udsyn. Uddannelsessystemet skal være rummeligt, så der er plads til alle – alt for mange falder fra i dag. Og flere skal hurtigere igennem uddannelserne, så ressourcerne udnyttes effektivt.

Regeringen har opstillet følgende konkrete mål og initiativer, der vedrører alle niveauer i uddannelsessystemet – fra førskoletilbud til videregående uddannelser på universitetsniveau.

Førskoletilbud

Dagtilbud og børnehaveklasse spiller en meget vigtig rolle for børns personlige, intellektuelle og sociale udvikling. Og børns sproglige udvikling har især betydning for, hvordan de klarer sig i uddannelsessystemet. Det gælder ikke mindst børn med anden etnisk baggrund end dansk. Der er derfor vigtigt, at der skabes bedre sammenhæng mellem dagtilbud og skole.

Det er regeringens mål, at alle børn skal have en god start i skolen. Det skal især opfyldes gennem følgende initiativer:

- Der indføres sprogvurdering af alle børn i treårsalderen og igen i seksårsalderen ved start i børnehaveklasse, så pædagogikken og undervisningen kan tage udgangspunkt i den enkeltes sproglige forudsætninger.
- Undervisningspligten udvides fra ni til ti års skolegang, ved at børnehaveklassen gøres til en obligatorisk del af folkeskolen.
- Der udarbejdes pædagogiske læreplaner i alle dagtilbud.
- Der indføres fagopdelt undervisning i dansk, især læsning i børnehaveklassen.

Det er desuden regeringens mål at sikre en bedre overgang til grundskolen med præcisering af formålsbestemmelsen for dagtilbud til børn.

Folkeskolen

Gode grundlæggende færdigheder og kompetencer er et helt vitalt fundament for at lære nyt og uddanne sig livet igennem. Den danske folkeskole har mange gode kvaliteter, og eleverne er glade for at gå i skole. Men det er en stor udfordring, at hvert sjette barn går ud af folkeskolen med utilstrækkelige læsefærdigheder, og at den danske folkeskoles faglige niveau ikke er fuldt på højde med niveauet i andre lande, som Danmark normalt sammenligner sig med.

Det er regeringens mål, at:

- Alle elever skal have gode faglige færdigheder og kundskaber.
- Folkeskolen skal give eleverne kundskaber og færdigheder, fremme kreativitet og selvstændighed samt forberede til videre uddannelse.
- Eleverne skal være blandt verdens bedste inden for fire grundlæggende fagområder: Læsning, matematik, naturfag og engelsk.
- Alle unge får kundskaber og færdigheder, der giver dem grundlag for at deltage aktivt i en globaliseret verden.

Reformer inden for folkeskolen omfatter især følgende initiativer:

- En ny formålsparagraf, hvor det præciseres, at folkeskolen skal forberede til videre uddannelse, og hvor fagligheden og elevernes fortrolighed med dansk kultur og historie er blevet understreget.
- Evalueringskulturen styrkes gennem indførelse af ti nationale test i løbet af et skoleforløb, og der indføres en elevplan til hver elev.
- Folkeskolens afgangsprøver gøres obligatoriske, og antallet af prøvefag udvides.
- Der fremlægges handlingsplaner for grundlæggende fagområder: læsning, matematik, naturfag og engelsk.
- Kommunernes ansvar for folkeskolen er blevet præciseret, og de skal nu udarbejde årlige kvalitetsrapporter, som beskriver kvaliteten i kommunens skolevæsen, herunder det faglige niveau mv.
- En ny folkeskolelæreruddannelse, som sikrer bedre kvalitet i uddannelsen og større mulighed for specialisering samt en målrettet efteruddannelsesindsats af lærere og ledere i folkeskolen.

Regeringen har afsat 230 mio. kr. til en styrket efteruddannelse af lærere og skoleledere i folkeskolen i perioden 2007-2009.

Ungdomsuddannelserne

Gode grundlæggende kvalifikationer er afgørende for, at alle kan klare sig på arbejdsmarkedet og videreudanne sig. Og behovet for veluddannet arbejdskraft vil stige i de kommende år. Det er derfor afgørende, at ungdomsuddannelserne er attraktive og udfordrende, og at de rummer gode tilbud til alle unge. Det gælder ikke mindst erhvervsuddannelserne, som skal give de unge gode beskæftigelsesmuligheder.

Næsten alle unge starter på en ungdomsuddannelse, enten i en gymnasial uddannelse eller i en erhvervsuddannelse. Men for mange falder fra uddannelsen. Andelen, som gennemfører en ungdomsuddannelse, er i dag cirka 80 pct. Frafaldet er især højt for erhvervsuddannelserne. Der er derfor behov for, at flere unge, ikke mindst unge med anden etnisk baggrund end dansk, gennemfører en kompetencegivende ungdomsuddannelse, der giver adgang til videre uddannelse eller til arbejdsmarkedet. Det er vigtigt, at flere unge vejledes og motiveres til at uddanne sig.

Det er regeringens mål, at:

- Alle unge skal have en kompetencegivende uddannelse. Mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015.
- Ungdomsuddannelserne skal være attraktive, og kvaliteten skal være i top.
- De gymnasiale uddannelser skal give eleverne gode faglige og almene kompetencer, så flere kan gennemføre en videregående uddannelse.
- Erhvervsuddannelserne skal udfordre de dygtigste elever og give dem øgede muligheder for videre uddannelse. Samtidig skal erhvervsuddannelserne rumme realistiske uddannelsesstilbud til elever med svage faglige forudsætninger.

Reformer på ungdomsuddannelsesområdet omfatter især følgende initiativer:

- Kommunerne får ansvar for at bidrage til at sikre, at de unge gennemfører en ungdomsuddannelse, gennem bedre vejledning og forbedrede uddannelses tilbud til unge med utilstrækkelige forudsætninger.
- De erhvervsrettede ungdomsuddannelser skal styrkes gennem efteruddannelse af lærere og bedre skolemiljø.
- Indsatsen for flere praktikpladser i erhvervsuddannelserne skal øges i både private og offentlige virksomheder gennem en national kampagne i samarbejde med erhvervsliv og organisationer.
- Der indføres mere fleksible veje og uddannelses tilbud i erhvervsuddannelserne, som skal tilgodese alle elever, både de stærke og de mere svage. Vurdering af realkompetencer er her et vigtigt og integreret redskab i erhvervsuddannelserne.
- Der indføres trinopdeling i erhvervsuddannelserne, som modsvarer arbejdsmarkedets behov, så alle unge kan få en uddannelse, der passer til deres forudsætninger, og som giver forbedrede muligheder for adgang til videregående uddannelse.

Der er som led i aftalen om udmøntning af globaliseringspuljen afsat 750 mio. kr. til kvalitetsudvikling af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i perioden 2007-2009 og knap 7 mia. kr. til øget undervisningskapacitet i ungdomsuddannelserne frem til 2012.

De videregående uddannelser

Højtuddannet arbejdskraft spiller en central rolle for innovation og vækst og dermed for en dynamisk udvikling i samfundet. Danmarks konkurrenceevne og velfærd afhænger i fremtiden i høj grad af vores evne til at udvikle nyt og til at udnytte vores knowhow på den globale markedsplads. Danmark skal derfor have uddannelser i verdensklasse, og det er afgørende, at flere unge får en videregående uddannelse, og at de bliver hurtigere færdige med deres uddannelse.

I dag gennemfører 45 pct. af en ungdomsårgang en videregående uddannelse. Det er færre end i mange andre lande, og alt for mange falder fra. Der findes også barrierer i praksis for meritoverførsel, som begrænser mulighederne for at bygge på en gennemført uddannelse. Der er derfor behov for bedre sammenhæng i de videregående uddannelser og mellem erhvervsuddannelser og korte videregående uddannelser. Der er desuden behov for nye og mere erhvervsrettede videregående uddannelser samt uddannelser på højeste internationale niveau, som matcher arbejdsmarkedets behov. Det er samtidig helt afgørende, at den faglige og pædagogiske kvalitet styrkes i de videregående uddannelser.

Det er regeringens mål, at:

- Mindst 50 pct. af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse i 2015.
- Kvaliteten i de korte og mellemlange videregående uddannelser samt universitetsuddannelserne kan måle sig med de bedste i verden.
- Alle videregående uddannelser har et indhold, som svarer til samfundets behov.
- Alle unge får en uddannelse med globalt perspektiv.
- Unge skal tilskyndes til at begynde en videregående uddannelse tidligere.
- Uddannelserne skal tilrettelægges, så forsinkelserne bliver mindst mulige.

Regeringen vil blandt andet tage følgende initiativer i forhold til de videregående uddannelser:

- Der udvikles nye professions- og praksisorienterede uddannelser.
- De mellemlange videregående uddannelser samles i færre flerfaglige professionshøjskoler med fagligt stærke og moderne uddannelsesmiljøer.
- Korte videregående uddannelser gøres mere attraktive og fleksible, de målrettes arbejdsmarkedets behov, og adgangsveje fra erhvervsuddannelse forbedres.
- Der udvikles nye, attraktive uddannelser inden for natur, teknik og sundhed.

- Der etableres elitekandidatuddannelser, så de dygtigste studerende kan komme på niveau med de bedste i udlandet.
- Kvaliteten styrkes på alle niveauer i de videregående uddannelser gennem øget efteruddannelse af undervisere og akkreditering af alle videregående uddannelser.
- Optagelsessystemet og uddannelsernes tilrettelæggelse ændres, så det fremmer tidligere studiestart og en hurtigere gennemførelse af uddannelsen.

Der er som led i udmøntning af globaliseringspuljen afsat over fire mia. kr. frem til 2012 til initiativer, der skal bidrage til at udvikle kvaliteten og skabe øget undervisningskapacitet i de videregående uddannelser. Der er herunder for perioden frem til 2009 afsat 150 mio. kr. til efteruddannelse af lærere i de korte og mellemlange videregående uddannelser og 220 mio. kr. til ændring af undervisningsformer og efteruddannelse af lærere i de lange videregående uddannelser.

Livslang opkvalificering for alle

De konstante forandringer på arbejdsmarkedet og i samfundet stiller løbende nye krav til den enkeltes kompetencer og omstillingsevne. Deltagelse i voksen- og efteruddannelse bidrager til, at den enkelte livet igennem kan deltage aktivt på arbejdsmarkedet. Og danske virksomheders konkurrenceevne og kvalitet i serviceydelser afhænger i høj grad af investeringer i efteruddannelse og kompetenceudvikling.

En styrket voksen- og efteruddannelsesindsats på alle niveauer, der fremmer livslang opkvalificering for alle, er derfor nødvendig for udviklingen af Danmark som førende videnssamfund og spiller en vigtig rolle i den nationale strategi for livslang læring.

Danmark er et af de lande, hvor flest deltager i voksen- og efteruddannelse, kompetenceudvikling på jobbet og folkeoplysende aktiviteter i fritiden. Både offentlige og private investeringer i udvikling af nye kvalifikationer og kompetencer er blandt de højeste i Europa. En meget væsentlig del af den samlede læring og kompetenceudvikling foregår i tilknytning til jobbet. Og der er en veletableret praksis for, at arbejdsmarkedets parter gennem overenskomsterne indgår aftaler om ansattes kompetenceudvikling og uddannelsesplanlægning i virksomhederne.

Den offentlige voksen- og efteruddannelsesindsats spiller en væsentlig rolle for udvikling af arbejdsstyrkens kvalifikationer og kompetencer og rummer tilbud til alle grupper på arbejdsmarkedet og i befolkningen – fra ufaglærte til personer med videregående uddannelse.

Offentligt finansieret voksen- og efteruddannelse omfatter blandt andet almene voksenuddannelser, erhvervsrettet voksen- og efteruddannelser til og med erhvervsuddannelsesniveau (arbejdsmarkedsuddannelser, grundlæggende voksenuddannelse mv.) og et videreuddannelsessystem for

voksne på tre videregående niveauer. Herudover tilbydes en række særlige undervisningstilbud til udsatte målgrupper.

Fakta om voksen- og efteruddannelse

- 60 pct. af arbejdsstyrken deltog i 2004 i en læringsaktivitet i enten offentligt, privat eller virksomhedsregi.
- Det skønnes, at 600.000 personer i 2004 deltog i offentlige almene eller erhvervsrettede voksenuddannelser, hvilket svarer til over 20 pct. af arbejdsstyrken.
- Staten yder tilskud, og der er deltagerbetaling på de fleste voksen- og efteruddannelser. Uddannelsesstøtte gives på en række uddannelser/kurser.
- Udgifterne udgjorde i 2004 i alt 5 mia. kr. heraf 2,7 mia. kr. til uddannelsesaktiviteter, 1,6 mia. kr. til godtgørelse, hvor arbejdsgiverne bidrog med 1 mia. kr., samt 0,7 mia. kr., der blev finansieret via deltagerbetaling.
- De samlede offentlige og private udgifter til voksen- og efteruddannelse udgjorde skønsmæssigt i alt 15 mia. kr. i 2004.

** Omfang og udgifter vedrørende folkeoplysning, dagbøjskoler, aftenskole og danskuddannelse af udlændinge indgår ikke i oversigten.*

Mål og indsatsområder for voksen- og efteruddannelse

Det er afgørende, at flere voksne på arbejdsmarkedet løbende deltager i voksen- og efteruddannelse, og at kompetenceudvikling i virksomhederne styrkes. Det gælder, uanset hvilket job man bestrider. Mange, især ufaglærte, ældre medarbejdere, læse- og skrivesvage samt tosprogede, deltager enten slet ikke i voksen- og efteruddannelse eller meget mindre end andre grupper på arbejdsmarkedet. Og mange virksomheder investerer ikke nok i en systematisk kompetenceudvikling af deres medarbejdere. Det gælder især de små og mellemstore virksomheder.

Efterspørgsel på voksen- og efteruddannelse blandt lønmodtagere og virksomheder skal derfor styrkes. Kortuddannede, som har de største behov og barrierer for uddannelse, skal motiveres. Og offentlige og private virksomheder skal stimuleres til i højere grad at blive lærende og udviklende arbejdspladser, der bidrager til at styrke udviklingen af de menneskelige ressourcer.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er enige om, at en styrkelse af voksen- og efteruddannelsesindsatsen er et ansvar for alle:

- Den enkelte har ansvar for løbende at udvikle sine kompetencer og sin omstillingsevne på arbejdsmarkedet.
- Virksomhedernes opgave er at sikre udviklingen af medarbejdernes kompetencer i overensstemmelse med virksomhedens behov og arbejdsmarkedets krav.
- Arbejdsmarkedets parter rolle er at bidrage til udvikling af arbejdsstyrkens kompetencer og af virksomhederne som lærende arbejdspladser.
- Det offentliges rolle er at skabe gode rammer, relevante uddannelses-tilbud af høj kvalitet og de nødvendige incitamenter, der sikrer alle på arbejdsmarkedet gode muligheder for deltagelse i voksen- og efteruddannelse.

Regeringen har, på baggrund af en tæt dialog med arbejdsmarkedets parter, opstillet følgende målsætninger for voksen- og efteruddannelsesindsatsen:

- Alle skal uddanne sig hele livet.
- Voksen- og efteruddannelsesindsatsen skal være effektiv og fleksibel. Den skal understøtte gode jobmuligheder for den enkelte, en god konkurrenceevne i virksomhederne samt høj beskæftigelse og velstand i samfundet.
- Voksen- og efteruddannelserne skal give mulighed for at løfte kompetencerne for alle – ikke mindst de kortuddannede.
- Voksen- og efteruddannelserne skal afspejle ændringer i kvalifikationskrav og behov på arbejdsmarkedet.

Der skal sættes ind på følgende indsatsområder:

- Indsatsen skal styrkes for alle grupper på arbejdsmarkedet, fra ufaglærte til højtuddannede specialister. Målet er et løft i arbejdsstyrkens samlede kompetencer.
- Der skal være større fokus på dem, der har de største behov – de ufaglærte og dem, der har svært ved at læse, skrive og regne. Målet er, at flere kortuddannede deltager i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse.
- Grundlæggende almene færdigheder i arbejdsstyrken skal styrkes. Målet er, at flere, især de kortest uddannede og udsatte grupper, herunder tosprogede, deltager i alment kvalificerende uddannelses tilbud.
- Nye styrings- og finansieringsformer skal udvikles. Målet er en bedre udnyttelse af ressourcerne og øgede investeringer i voksen- og efteruddannelse.

En opfyldelse af målsætningerne for en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats bygger på en tæt dialog med arbejdsmarkedets parter og udvikling af partnerskaber mellem alle relevante aktører på alle niveauer i samfundet.

Nøgleinitiativer

Regeringens initiativer for at fremme livslang læring inden for voksen- og efteruddannelse, der bygger på aftalen om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden samt aftalen om udmøntning af globaliseringspuljen, omfatter følgende nøgleinitiativer:

- Vejledning og rådgivning styrkes over for beskæftigede og virksomhederne.
- Bedre og lettere adgang til anerkendelse af realkompetence sikres inden for alle offentligt finansierede voksen- og efteruddannelser, fra forberedende voksenundervisning til diplomniveau.
- En markant indsats for at øge deltagerantallet på læse-, skrive- og regnekurser for voksne. Tilbuddene gøres mere fleksible, og muligheder for at kombinere læse-, skrive- og regnekurser med arbejdsmarkedsuddannelser skal udnyttes bedre.

- Bedre tilbud til tosprogede, der har problemer med det danske sprog, udvikles inden for danskuddannelserne for voksne udlændige og inden for øvrige almene og erhvervsrettede voksenuddannelser, med henblik på at de kan klare sig på arbejdsmarkedet og som medborgere.
- Voksen- og efteruddannelsestilbuddene i arbejdsmarkedsuddannelserne gøres mere attraktive, målrettede og fleksible i forhold til den enkeltes og virksomhedernes behov.
- Der skal udvikles bedre og bredere udbud af kompetencegivende voksenuddannelser på videregående niveauer i videreuddannelsessystemet for voksne.
- Antallet af voksenlærlinge, som kan opnå en erhvervsuddannelseskompetence, øges gennem øgede offentlige tilskud.
- Sikring af institutionernes rammevilkår, mere fleksibel deltagerbetaling samt ny model for finansiering af godtgørelse i de erhvervsrettede voksen- og efteruddannelser skal drøftes med arbejdsmarkedets parter og aftalepartierne bag velfærdsaftalen.
- Systematisk kompetenceudvikling i små og mellemstore virksomheder fremmes i både offentlige og private virksomheder gennem blandt andet udvikling af metoder og redskaber.
- Øgede offentlige og private investeringer i voksen- og efteruddannelse fremmes.
- Udviklingen i voksen- og efteruddannelsesindsatsen overvåges gennem udvikling af et indikatorsystem for indsatsen.

For at realisere mål og indsatsområder har regeringen med en bred politisk aftale afsat to mia. kr. kroner ekstra over en seksårig periode til voksen- og efteruddannelsesområdet. Heraf er én mia. kr. afsat til at styrke erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse, under forudsætning af at arbejdsmarkedets parter i de kommende overenskomstforhandlinger påtager sig et større økonomisk medansvar for en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.

Regeringen skal i 2007, både med arbejdsmarkedets parter og aftalepartierne bag velfærdsaftalen, drøfte, hvordan ekstra offentlige investeringer kan udmøntes i lyset af aftaler mellem arbejdsmarkedets parter, og hvordan voksen- og efteruddannelse og kompetenceudvikling i virksomhederne kan styrkes.

Tværgående indsatsområder – uddannelse og livslang opkvalificering

De omfattende reformer inden for uddannelse og voksen- og efteruddannelse skal bidrage til, at alle får en ungdomsuddannelse, at flere får en videregående uddannelse, og at deltagelse i voksen- og efteruddannelse styrkes markant. Bedre vejledning og anerkendelse af realkompetence, større sammenhæng i uddannelsessystemet og udvikling af kvaliteten i uddannelserne spiller en særlig vigtig rolle for at opfylde disse mål. Regeringen har på denne baggrund sat særligt fokus på følgende indsatsområder:

Vejledning og rådgivning

Vejledning for unge skal styrkes og professionaliseres. Det er regeringens mål, at vejledning på alle niveauer i uddannelsessystemet skal give de unge et kvalificeret grundlag for at vælge en uddannelse, der stemmer overens med egne ønsker og evner og med samfundets behov for kvalificeret arbejdskraft. Og vejledningen skal bidrage til at styrke brobygningen mellem niveauerne.

Vejledning og rådgivning om voksen- og efteruddannelsesmuligheder til beskæftigede og virksomheder skal også forbedres. Det er regeringens mål, at vejledningsindsatsen skal bidrage til at styrke og kvalificere efterspørgslen fra både ansatte og virksomheder. For de grupper, der har de største barrierer for deltagelse, skal den opsøgende vejlednings- og rådgivningsindsats styrkes. Bedre og mere kvalificeret vejledning for unge og voksne skal fremmes gennem følgende initiativer:

- Styrket vejledning på alle niveauer – i folkeskolen, ungdomsuddannelser, de videregående uddannelser og i forhold til videreuddannelsessystemet for voksne.
- Etablering af en professionsbacheloruddannelse som uddannelses- og erhvervsvejleder.

- Styrket vejledningsindsats i voksen- og efteruddannelserne med særligt fokus på kortuddannedes behov for vejledning og rådgivning af virksomheder.

Anerkendelse af realkompetence

Det er regeringens mål, at der inden for voksen- og efteruddannelserne skal skabes bedre muligheder for, at den enkelte kan få sin viden, færdigheder og kompetencer vurderet og anerkendt, uanset hvor de er erhvervet. Det skal bidrage til at fremme voksnes deltagelse i voksen- og efteruddannelser og forbedre deres muligheder på arbejdsmarkedet. Det skal især ske gennem følgende initiativer:

- Gennemførelse af lovgivning om øget anerkendelse af realkompetence i voksen- og efteruddannelserne fra almen voksenuddannelse til diplomniveau, der træder i kraft i 2007/2008.
- Kvalitetssikring af uddannelsesinstitutionernes kompetencevurdering og anerkendelse af realkompetence, herunder indførelse af klageadgang.
- Udvikling af enkle og let tilgængelige dokumentationsredskaber, som den enkelte kan bruge til afklaring og beskrivelse af sine realkompetencer erhvervet i arbejdslivet og fritidslivet. Redskaberne gøres blandt andet tilgængelige på internettet.
- Landsdækkende informationskampagne om nye og eksisterende voksen- og efteruddannelsestilbud specielt målrettet tosprogede og om muligheder for, at indvandrere kan få anerkendt deres kompetencer og tidligere uddannelse.

Det er regeringens mål, at der på lidt længere sigt også skal ske en styrkelse af anerkendelse af realkompetence i det øvrige uddannelsessystem.

Sammenhæng og overskuelighed i uddannelsessystemet

Sammenhæng og overskuelighed i uddannelsessystemet skal fremmes. Det er regeringens mål, at der skal være gode overgange mellem alle niveauer i

uddannelsessystemet samt muligheder for overførsel af merit, og at uddannelsessystemet er overskueligt og tilgængeligt for alle. Det skal især ske gennem følgende initiativer:

- Bedre brobygning mellem folkeskole og ungdomsuddannelserne. En styrket vejledning skal blandt andet bidrage hertil.
- Bedre muligheder for meritoverførsel i uddannelsessystemet og øget anerkendelse af realkompetence i voksen- og efteruddannelserne. Der indføres klageadgang for afgørelser om merit og anerkendelse af realkompetence.
- Større gennemsigtighed og sammenhæng i uddannelsessystemet skal fremmes gennem udvikling af en samlet national kvalifikationsnøgle, som vil omfatte den eksisterende nøgle for de videregående uddannelser. En samlet kvalifikationsnøgle skal samtidig bidrage til at forbedre sammenligning og anerkendelse af kvalifikationer mellem Danmark og andre europæiske lande.

Globalt perspektiv i uddannelserne

Alle unge skal have en uddannelse med globalt perspektiv, og mange flere unge skal tage et uddannelsesophold i udlandet. Det er vigtigt, fordi forskere, medarbejdere og virksomheder i stigende grad bevæger sig på tværs af landegrænser og samarbejder med andre lande. Det stiller krav til vores evner til at begå os globalt og til vores forståelse for andre kulturer. Det er derfor regeringens mål, at uddannelserne skal give danske unge både stærke faglige kompetencer og et globalt udsyn. Dette skal især fremmes gennem følgende initiativer:

- Undervisning i engelsk skal styrkes i ungdomsuddannelserne, og eleverne skal deltage i undervisningsprojekter med internationalt perspektiv.
- Der indføres en ny ordning med udlandsstipendium for unge inden for de videregående uddannelser.
- De videregående uddannelsesinstitutioner forpligtes til at opstille mål for internationalisering af uddannelserne.
- Der indføres en bedre friplads- og stipendieordning for at tiltrække flere dygtige udenlandske studerende til Danmark.

Stærkere faglige uddannelsesinstitutioner

Stærkere uddannelsesinstitutioner skal udvikles. Det er regeringens mål, at der skal skabes færre og stærkere institutioner med stor faglig bredde og høj kvalitet. Det skal bidrage til at udvikle og fremtidssikre uddannelsesindsatsen, og det skal bidrage til at styrke videnudvikling og innovation gennem et samspil med forskningen og virksomhederne mv. Det skal især ske gennem følgende initiativer:

- Frivillige fusioner mellem universiteter og sektorforskningsinstitutioner.
- Alle mellemlange videregående uddannelser samles i seks til otte flerfaglige, regionalt baserede professionshøjskoler.
- Der indføres et nationalt akkrediteringssystem for de videregående uddannelser.
- Der gennemføres i 2007 forsøg med regionale kompetencecentre inden for voksen- og efteruddannelse.

Partnerskaber om uddannelse og livslang opkvalificering

Partnerskaber om uddannelse og kompetenceudvikling skal styrkes. Der er regeringens mål, at alle – nationale, regionale og lokale aktører – skal engagere sig i og påtage sig et medansvar for, at strategien forankres bredt i det danske samfund. Regeringen og medlemmerne af Globaliseringsrådet har indgået en rammeaftale om forpligtende partnerskaber, der kan bidrage til at omsætte strategien til konkrete handlinger.

Partnerskaberne skal omfatte konkrete aftaler om, hvordan erhvervsliv og organisationer kan og vil deltage i samarbejdsprojekter og initiativer. Partnerskaber om uddannelse og kompetenceudvikling kan bidrage til at styrke kvaliteten i og efterspørgslen på uddannelse og voksen- og efteruddannelse og kan bidrage til at styrke den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling.

Livslang læring i folkeoplysning og forenings- og fritidslivet

Danmark har en lang og historisk tradition for folkeoplysning og foreningsliv. Det har bidraget til at udvikle vores demokrati og sammenhængskraft. Og det har bidraget til at skabe en læringskultur, som bygger på den enkeltes lyst til samt medansvar for egen læring og personlig udvikling.

Det danske samfund undergår store forandringer i disse år. Det er derfor afgørende, at alle kan følge med i samfundsudviklingen og tage aktivt del i demokrati og fællesskab for at sikre sammenhængskraften i samfundet. Der læres nyt i mange forskellige sammenhænge, som har betydning for den enkeltes personlige udvikling og muligheder for at deltage på arbejdsmarkedet og i samfundslivet.

Fakta om folkeoplysning og foreningslivet

- 50.000 deltog i 2004 i et højskoleophold med statsligt tilskud på i alt 432 mio. kr. De første folkehøjskoler blev oprettet gennem folkelige bevægelser for over 150 år siden.
- 675.000 deltog i 2004 i aftenskoleundervisning med kommunale tilskud på i alt 175 mio. kr.
- En tredjedel af befolkningen udfører frivilligt arbejde.
- Antallet af frivillige organisationer opgøres til mere end 83.000 lokale foreninger, 6.200 fonde, knap 8.000 selvejende institutioner og cirka 3.000 landsorganisationer.
- Et charter for samspil mellem det frivillige Danmark/Foreningsdanmark og det offentlige er udarbejdet i 2001 af en arbejdsgruppe bestående af politikere og repræsentanter for den frivillige sektor.

Folkeoplysende undervisning og frivilligt arbejde i foreningslivet spiller en vigtig rolle for både den enkeltes og for samfundets udvikling. Det omfatter blandt andet folkehøjskoler og folkeoplysende foreninger, der tilbyder voksenundervisning i form af aftenskole, daghøjskoler og studiekredse m.m. eller frivilligt foreningsarbejde i form af aktiviteter for børn og unge.

Det er regeringens mål, at værdsættelse af den læring, der finder sted i folkeoplysningen og forenings- og fritidslivet, skal styrkes, og at der skabes et langt bedre samspil mellem folkeoplysning og læring i foreningslivet og fritidslivet og læring i forhold til det formelle uddannelsessystem og på arbejdspladsen. Det forudsætter, at der gøres en mere systematisk indsats for at synliggøre og dokumentere realkompetencer erhvervet igennem folkeoplysning og frivilligt arbejde mv. Det fremmer også deltagelse i livslang læring.

Regeringen har blandt andet på denne baggrund taget initiativ til at fremme samspillet mellem uddannelse, folkeoplysning og læring i foreningslivet mv. gennem:

- En ny lov om folkehøjskoler mv. i 2006, der gør det muligt at vælge at følge prøveforberedende eller kompetencegivende undervisning som en del af sit højskolekursus.
- Indførelse af ny lovgivning om adgang til kompetencevurdering og anerkendelse af realkompetencer i voksen- og efteruddannelserne, som bygger på, at læring i folkeoplysning og foreningslivet også skal kunne indgå i vurderingen af relevante kompetencer i forhold til voksen- og efteruddannelse.
- Udvikling af dokumentationsredskaber i samarbejde med folkeoplysende organisationer og repræsentanter for foreninger og frivillige organisationer, som den enkelte kan bruge til at dokumentere sine kompetencer erhvervet i folkeoplysning og forenings- og fritidslivet.
- Der iværksættes en strategi, *Fra information til viden – 2006*, på biblioteksområdet, der aktivt understøtter borgernes læring.

Uddannelse og opkvalificering – beskæftigelse og integration

Det danske samfund er i disse år præget af vækst og fremgang i alle dele af samfundsøkonomien. Det gælder også på arbejdsmarkedet, hvor beskæftigelsen er historisk høj, og hvor der mange steder er mangel på kvalificeret arbejdskraft. Det har betydet, at mange, som før havde svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet, nu er kommet i beskæftigelse. Det gælder også mennesker med længerevarende ledighed, personer med handicap og socialt marginaliserede samt grupper i samfundet, der af andre årsager har haft svært ved at komme i gang.

Der er brug for alle på arbejdsmarkedet. Der er derfor behov for en ekstraordinær indsats, som bidrager til, at flere kommer i arbejde. Det er regeringens mål, at der skal gøres en særlig indsats over for ledige og personer med anden etnisk baggrund, som har behov for at uddanne og opkvalificere sig på arbejdsmarkedet.

Det skal især ske gennem følgende initiativer:

- En forbedret jobrotationsordning, der blandt andet indeholder en særlig jobrotationsydelse til virksomheder, som anvender ordningen.
- En forbedring af ordningen med tilskud til virksomheder, som indgår erhvervsuddannelsesaftaler med voksne.
- Iværksættelse af forsøg med screening af lediges læse- og skrivefærdigheder. Forsøget målrettes personer med kort eller ingen uddannelse.
- Unge ledige mellem 18 og 30 år, som ikke allerede har en uddannelse, skal så vidt muligt tilskyndes til at tage en ordinær uddannelse på almindelige vilkår.
- *Ny chance til alle* – en særlig indsats over for passive kontant- og starthjælpsmodtagere, som har modtaget hjælp i mere end ét år.

- Regeringen har sammen med de kommunale parter og arbejdsmarkedets parter indgået en firepartsaftale, der giver indvandrere bedre muligheder for både at lære at tale dansk og tilegne sig praktiske færdigheder og kvalifikationer.
- Der udvikles et grundtilbud i arbejdsmarkedsdansk til indvandrere. Uddannelsen, der udbydes som et treårigt forsøg under Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, tilrettelægges ud fra arbejdsmarkedets behov og eventuel senere deltagelse i for eksempel en arbejdsmarkedsuddannelse eller en almen voksenuddannelse.

De næste skridt

Gennemførelse af Danmarks strategi for uddannelse og livslang opkvalificering for alle skal bidrage til at styrke livslang læring i alle dele af uddannelsessystemet, på arbejdsmarkedet og i samfundet.

Den danske regering har med en bred politisk aftale om fremtidens velfærd og en aftale om udmøntning af en globaliseringspulje på 15 mia. kr. tilvejebragt rammerne for omfattende initiativer målrettet uddannelse, opkvalificering af arbejdsstyrken mv. Der er tale om en langsigtet implementering, der gennemføres i perioden 2007-2012, som både skal styrke kvaliteten og kapaciteten i uddannelsessystemet og i voksen- og efteruddannelsesindsatsen.

Regeringens gennemførelse af strategien omfatter følgende hovedpunkter:

- Forslag til nye lovinitiativer fremlægges i Folketinget 2006/2007.
- Udmøntning af nye initiativer finansieret af globaliseringspuljen i 2007-2009.
- Trepartsdrøftelser (regeringen og arbejdsmarkedets parter) i 2007 om den fremtidige finansiering af voksen- og efteruddannelsesindsatsen.
- Politiske drøftelser med aftalepartierne bag velfærdsaftalen om principper for udmøntning af én mia. kr. ekstra til erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse.
- Loveftersyn af ny lovgivning i 2009/2010.
- Evaluering af nye initiativer (globaliseringspuljen) i 2009 med henblik på politiske drøftelser af initiativernes effekt og fortsættelse og prioritering af nye initiativer for perioden 2010-2012.

Redegørelsen *Danmarks strategi for livslang læring – Uddannelse og opkvalificering for alle* er udarbejdet af Undervisningsministeriet med bidrag fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Beskæftigelsesministeriet, Kulturministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Socialministeriet, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration samt Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender.